

6. *Сторі Дж.* Теорія культури та масова культура / Дж. Сторі. – К. : Акта, 2005. – 357 с.
Энгельс Ф. Анти-Дюринг [Електронний ресурс] / Фридрих Энгельс. – Режим доступу: <http://www.esperanto.mv.ru/Marksismo/Antiduering>.
7. *Arnold M.* Culture and Anarchy: an Essay in Political and social criticism [Electronic recourse] / M. Arnold. – URL: [www. Guttenberg. org](http://www.Gutenberg.org).
8. *Tarde G.* Psychologie économique / Gabriel Tarde. – Paris : Félix Alcan, Éditeur, 1902. – 383 p. – (Collection : Bibliothèque de philosophie contemporaine).
9. *Veal A. J.* Leisure and the future / A. J. Veal. – London; Boston: Allen & Unwin, 1987. – 201 p.

References

1. Arendt H. Vita Activa, y`ly` o deyatel`noy zhy`zny` / Hanna Arendt ; Per. s nem. y` angl. V.V.By`by`hy`na, [Pod red. D.M.Nosova]. – SPb.: Aletejya, 2000. – 437 s. – (Vysshee obrazovany`e. Programma).
2. Zombart V. Burzhua / V. Zombart ; per. s nem.; Y`n-t socy`ology`y`. – M.: Nauka, 1994. – 443 s. – (Sery`ya «Socy`ology`cheskoe nasledy`e»).
3. Lafarg P. Trud y` prazdnost` / P. Lafarg. – SPb.: Central`naya Ty`pografy`ya M. Ya. My`nkova, 1905. – 39 s.
4. Marks K. Y`z ranny`h proy`zvedeny`j / K. Marks // K. Marks, F. Engel`s Sochy`ne-ny`ya. – M.: Gospoly`ty`zdat, 1956. – 690 s.
5. Marks K. Kapu`tal / K. Marks // K. Marks, F. Engel`s. Sochy`neny`ya. – 2-e y`zd. – M.: Y`zdatel`stvo poly`ty`cheskoj ly`teratury, 1969. – T. 23. – 908 s.
6. Marks K. Sochy`neny`ya / K. Marks // K. Marks, F.Engel`s. – 2-e y`zd. – M., 1968–1969. – T. 46, Ch. 2. – 585 s.
7. Stori Dzh. Teoriya kul`tury` ta masova kul`tura / Dzh. Stori. – K.: Akta, 2005. – 357 s.
8. Engel`s F. Anty`-Dyury`ng [Elektronny`j resurs] / Fry`dry`h Engel`s. – Rezhym dostupu: <http://www.esperanto.mv.ru/Marksismo/Antiduering>.
9. *Veal A. J.* Leisure and the future / A. J. Veal. – London; Boston: Allen & Unwin, 1987. – 201 p.

УДК 327.3

*Доманська Олена Анатоліївна,
кандидат культурології, доцент кафедри журналістики
Відкритого університету розвитку людини «Україна»*

МІЖНАРОДНЕ КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ДІАСПОРОЮ

У статті зроблено спробу розкрити сутність пріоритетів держави, пов'язаних із розширенням культурного співробітництва України з діаспорою. Поданий аналіз сучасного стану та перспектив міжнародного співробітництва із закордонним українством, що сприяють запровадженню нових підходів до управління в галузі культури України.

Ключові слова: етнос, діаспора, закордонне українство, українська культура, світовий культурний простір, міжнародне культурне співробітництво.

*Доманская Елена Анатольевна,
кандидат культурологи, доцент кафедры журналистики
Открытого университета развития человека «Украина»*

МЕЖДУНАРОДНОЕ КУЛЬТУРНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО УКРАИНЫ С ДИАСПОРОЙ

В статье сделана попытка раскрыть сущность приоритетов государства, связанных с расширением культурного сотрудничества Украины с диаспорой. Подан анализ современного состояния и перспектив международного сотрудничества с зарубежным украинством, которые способствуют внедрению новых подходов к управлению в сфере культуры Украины.

Ключевые слова: этнос, диаспора, зарубежное украинство, украинская культура, мировое культурное пространство, международное культурное сотрудничество.

*Domanska Olena,
Phd in culturology, associate professor of journalism chair
of the Open human-being development university «Ukraina»*

THE INTERNATIONAL CULTURAL COOPERATION OF UKRAINE WITH DIASPORA

In this article the attempt to expose the essence of priorities of the state connected with the expansion of cultural cooperation of Ukraine with diaspora is made. The analysis of the cultural collaboration of Ukraine with foreign Ukrainian is made that promotes introduction of new approaches to management in sphere of Ukrainian culture.

Key words: ethnos, diaspora, foreign Ukrainians, Ukrainian culture, international cultural area, international cultural cooperation.

Детермінована зростанням політичної, економічної та соціокультурної ролі етнічних груп, у тому числі й діаспори, в активізації процесів державотворення та становлення громадянського суспільства в Україні. Закордонне українство виступає важливим суб'єктом інтеграції української культури у світовий культурний простір. У такому ракурсі міжетнічна взаємодія, детермінована зростанням політичної, економічної та соціокультурної ролі етнічних груп, у тому числі й діаспори, в активізації процесів державотворення та становлення громадянського суспільства в Україні в культурній сфері справляє помітний вплив на реалізацію ідеї цілісності українського етносу. Цим зумовлено **актуальність досліджуваної проблеми.**

Об'єктом дослідження виступає сучасна практика національної державної культурної політики. **Предмет дослідження** – міжнародний аспект національної державної культурної політики, зокрема спрямований на розвиток взаємодії із закордонним українством.

Ступінь розробленості проблеми. Феномен української діаспори як цілісного етнокультурного комплексу набув віддзеркалення у працях вітчизняних (О. Антонюк, Ю. Бачинський, А. Василенко, С. Вдовенко, Д. Горєлов,

В. Губарець, В. Дудник, В. Євтух, Ф. Заставний, Є. Камінський, О. Картунов, Т. Коломієць, Ю. Лагутов, Т. Лупул, О. Малиновська, В. Маркус, М. Пірен, А. Попок, Ю. Римаренко, В. Сергійчук, М. Степико, В. Трощинський, К. Чернова, А. Шевченко, Ю. Шемшученко, В. Школьнік, М. Шульга та ін.) і зарубіжних (Г. Алмонд, П. Бергер, Ф. Гаєк, Г. Еллінек, С. Кордан, Л. Лисюк, Т. Лукман, М. Маринчак та ін.) науковців.

Мета дослідження. Автор статті знаходить свій ракурс у концептуалізації стратегічних пріоритетів держави, пов'язаних із розширенням культурного співробітництва України із закордонним українством.

Основний зміст роботи. Серед реалій новітнього українського суспільства є те, що наслідком складних і неоднозначних процесів розвитку українського етносу стало виникнення багатомільйонної української діаспори поза межами своєї Батьківщини. Сьогодні українці проживають майже у ста країнах світу. Кількість іноземних громадян українського походження, які постійно мешкають за межами України, за даними офіційних переписів населення та підрахунками українських організацій, церков, відповідних інституцій науково-дослідного спрямування й імміграційних служб, становить від 16 до 20 млн осіб [7].

З погляду системного підходу діаспору розглядають як цілісне утворення в іноетнічному соціумі. Вона виступає одночасно як самостійна система і невід'ємна частина складнішої системи – приймаючого суспільства. У такому ракурсі не можна погодитись із ствердженням К. Чернової, яка вперше у вітчизняному науковому просторі здійснила концептуалізацію еволюції української діаспори як соціокультурної системи і визначила її як відкриту соціокультурну систему, у якій унаслідок взаємодії з іноетнічним соціумом відбувається синтез двох культур (материнської і культури нової країни поселення), який підтримується соціальними інститутами (ресурсами та правилами) діаспори. Українська діаспора включає осіб із характерними особливостями і визначальними національними рисами, а також ментальними, культурними і мовними ознаками, які й визначають її як соціокультурну систему, тобто критерієм об'єднання тут виступає етнічний чинник. Разом із цим, авторка розглядає діаспору і як сукупність етнічних спільнот, що підтримують інтенсивні комунікаційні зв'язки між собою та з країною походження [17; 18].

Перебуваючи у складі інших поліетнічних держав, представники діаспори виступають меншістю і, незалежно від місця проживання, мають у ряді країн єдиний політико-правовий статус як національна меншина. Закордонні українці реалізують свої традиційні форми існування – земляцтва, національно-культурні спільноти, використовують нові організаційні структури і форми: з'їзди, конгреси, форуми, сприяючи цим самим будівництву міжнаціональних і міжнародних відносин та сприяючи поширенню позитивного іміджу Української держави.

Найвпливовішою організацією міжнародного характеру є *Світовий конгрес українців* (СКУ), створений у Нью-Йорку в 1967 р. (до 1993 р. – Світовий конгрес вільних українців), який на сьогодні нараховує понад 20 мільйонів українців та об'єднує близько 300 громадських інституцій майже в 30 країнах. З 2003 р. СКУ визнаний неурядовою організацією в Економічній та Соціальній Раді ООН. СКУ безперестанно і наполегливо відстоює інтереси українців усьо-

го світу, докладає великих зусиль до розбудови та зміцнення українського громадського життя, а також дбає за утвердження незалежності України та розширення співпраці з нею [15]. 20–22 серпня 2013 р. у Львові відбувся ювілейний X Світовий конгрес українців. Це – уже третій за чергою конгрес, який проходить в Україні, що є духовною Батьківщиною для багатомільйонної української діаспори. Конгрес зібрав численних представників світової української спільноти, що об'єднана навколо міжнародної координаційної надбудови українських громад у діаспорі. Серед гостей – відомі релігійні, політичні та громадські діячі з України та держав проживання діаспори [10].

Міжнародними об'єднаннями є і Європейський конгрес українців (представляє інтереси українських громад у 23 країнах, здебільшого в Центральній та Східній Європі), Світова федерація українських жіночих організацій, Міжнародна благодійна організація Міжнародний благодійний фонд «Українська Всесвітня Рада», Світова федерація українських лемківських об'єднань тощо. Наймасовішими українськими громадськими організаціями в окремих країнах є Український конгресовий комітет Америки, Українсько-американська координаційна рада, Конгрес українців Канади, Об'єднання українців Росії та Федеральна національно-культурна автономія «Українці Росії», Асоціація «Українці Казахстану», Союз українок Америки, Ліга українок Канади та ін.

Основним координаційним органом світового українства є *Українська Всесвітня Координаційна Рада* (УВКР), створена 1992 р. УВКР – це спілка українських і зарубіжних громадських (неурядових) організацій, які добровільно об'єднують громадян для задоволення та захисту їхніх національно-культурних, мовних, освітніх, творчих, соціальних, економічних, вікових та інших спільних інтересів [16]. Згідно зі Статутом УВКР вищим органом її управління є Всесвітній форум українців, який скликається один раз на 4 роки. За роки існування незалежної Української держави відбулося 5 Форумів. У роботі V Всесвітнього форуму українців напередодні 20-річчя Незалежності України (Київ, 19–21 серпня 2011 р.) взяли участь 287 делегатів та 50 почесних гостей від 42 країн світу, високі посадові особи нашої держави, представники регіонів України. Обговорено низку важливих гуманітарних, правових, інформаційних, молодіжних питань, стану українців в Росії та нової хвилі еміграції і міграційної політики, питань культури, освіти і виховання [9; 16].

В Україні за роки незалежності сформована нормативно-правова база, яка визначає політико-управлінські засади регулювання взаємин України з діаспорою. Політика держави у відносинах із закордонним українством передусім здійснюється на основі положень Конституції України, Закону України «Про правовий статус закордонних українців» та інших нормативно-правових документів. [1–6]. У цих документах ураховано законодавства держав, у яких проживають закордонні українці. Крім того, політика держави базується на принципах і нормах міжнародних договорів, обов'язковість яких надана Верховною Радою України 13.10.2006 р.: Загальної декларації прав людини, Міжнародного пакту про громадянські та політичні права; Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права; Загальної декларації ЮНЕСКО про культурне

різноманіття; Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин; Європейської хартії регіональних мов або мов меншин та ін.

Реалізація якісно нового рівня взаємовідносин України із закордонним українством спостерігається з 2006 р. – із прийняттям Національної концепції співпраці із закордонними українцями [2] та Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року [4], а згодом – Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року [6]. Зокрема, остання Програма спрямована на реалізацію державної етнонаціональної політики у співпраці із закордонними українцями, збереження їхньої національно-культурної ідентичності, використання інтелектуального, культурного і духовного потенціалу для утвердження позитивного міжнародного іміджу України, забезпечення підтримки громад закордонних українців [6]. Ухвалення такого документа відповідає європейській практиці підтримки країнами своїх співвітчизників за кордоном, що є ознакою зрілості державності, складником національної безпеки, одним із пріоритетів зовнішньої та внутрішньої політики. Як видно, документи на державному рівні окреслили курс на використання потенціалу діаспори для реалізації національних інтересів України і надали взаєминам України з діаспорою прагматичного характеру.

Активізована діяльність Національної комісії з питань закордонних українців, утвореної 2004 р. на виконання Закону України «Про правовий статус закордонних українців» [1] і Міжвідомчої координаційної ради з питань забезпечення розвитку зв'язків із закордонними українцями [5], утвореної 2008 р. для посилення координації та взаємодії органів державної влади в реалізації Національної концепції співпраці із закордонними українцями [2].

У липні 2013 р. у Верховній Раді України відбулися Парламентські слухання на тему: «Українська трудова міграція: стан, проблеми, шляхи їх вирішення», у яких взяли участь представники закордонного українства. Водночас було проведено конструктивні зустрічі для поглиблення культурних контактів із представниками української діаспори. Завданням цього просвітницького проєкту стало формування сучасних національних поглядів та відновлення на загальнодержавному рівні історичної правди про видатних українців у духовній, мистецькій та інших сферах людської діяльності [14, 89].

На нинішньому етапі україно-діаспорних взаємин можна простежити підвищений інтерес до культурних чинників в житті етнічних груп. Процес культуротворення в українській діаспорі став вагомим складником українського культурного простору. Його головною метою була духовна консолідація українців усього світу в інтересах відродження, збереження і збагачення національно-культурних традицій свого народу. Це сприяло збереженню цілісності української культури, а в умовах незалежності – активізації державотворчого потенціалу, зміцненню позицій українських організацій у країнах поселення, а Української держави – у світовому співтоваристві. Зазначимо, що наявність етнокультурних світів зі своєрідними центрами тяжіння за межами державних кордонів, на яких проживають представники цих соціокультурних явищ є складником сучасного світу. Важливим чинником збереження та розвитку українського етнокультурного простору стало поширення творчих контактів з українською діас-

порою, яка наполегливо шукає духовних взаєморозумінь з Україною. Важливу роль у реалізації державної етнополітики та розвитку культурно-мистецької взаємодії з українською діаспорою відіграє щорічна бюджетна програма «Заходи щодо встановлення культурних зв'язків з українською діаспорою» Міністерства культури України. У такому сенсі серед пріоритетів діяльності Мінкультури України можна визначити:

- надання практичної та методичної допомоги творчим громадам закордонного українства у збереженні та розвитку української мови, культури, народних традицій, удосконалення виконавської майстерності тощо;
- внесення пропозицій до проектів законодавчих і нормативних актів, державних програм, спрямованих на розширення можливостей культурних зв'язків з українською діаспорою;
- систематизація даних про культурне надбання та діяльність громадських організацій закордонного українства [12; 13; 14].

Для виконання завдань із реалізації державної політики щодо співпраці з українською діаспорою та закордонним українством Мінкультури України тісно взаємодіє з громадськими організаціями в Україні, діяльність яких спрямована на співпрацю з українською діаспорою, зокрема з Товариством зв'язків з українцями за межами України «Україна-Світ» та Українською Всесвітньою Координаційною Радою (УВКР). Налагоджено конструктивний діалог з українськими громадськими організаціями зарубіжжя, у рамках якого постійно відбуваються робочі зустрічі, де обговорюються актуальні питання співпраці. Скажімо, протягом лише 2013 р. у форматі Української Всесвітньої Координаційної Ради було проведено 4 науково-практичні конференції та 5 науково-практичних семінарів у країнах проживання закордонних українців та в самій Україні. На семінарах обговорювалася тематика правового статусу закордонних українців; становище українців у країнах Східної та Центральної Європи, США та Канади, у Російській Федерації, країнах Середньої Азії; проблематика української трудової міграції; взаємодія органів державної влади України з українською діаспорою у забезпеченні захисту гуманітарних, духовних, культурних, освітніх та мовних потреб українців за кордоном [14, 89].

2011 р. світове українство відзначило ювілейну дату – 20-річницю Незалежності Української держави, з нагоди якої було проведено урочисті культурно-мистецькі заходи за кордоном, у яких взяли участь українські творчі колективи в різних країнах світу. Разом із цим, відзначалися ще дві знаменні дати: 120-річниця поселення українців у Канаді та 120-річниця початку української імміграції до Бразилії. Із цієї нагоди впродовж року в Україні, у Бразилії та в Канаді відбувалася низка мистецьких заходів, серед яких: виставка бразильського художника українського походження Мігеля Бакуна у місті Києві, творчий тур Україною колективів бразильських українців «Барвінок» та «Полтава», культурно-мистецька акція «Калейдоскоп талантів України» у 12 містах Канади та Перший Міжнародний конкурс українського романсу ім. Квітки Цісик у м. Львові. Разом із цим було забезпечено участь творчих колективів з України у XVIII фестивалі українського національного танцю у Федеративній Республіці Бразилія [12, 61–62].

Крім того, 2011 р. Мінкультури України реалізовувало бюджетну програму «Заходи Української Всесвітньої Координаційної Ради», у рамках якої реалізовано низку культурологічних і культурно-просвітницьких заходів із питань діяльності українських громад за кордоном, зокрема, збори Української Всесвітньої Координаційної Ради, дні культури української діаспори, науково-практичні семінари та конференції з проблем і перспектив розвитку українських громад за кордоном, питань збереження звичаїв і традицій українського народу в культурі закордонних українців. Було також передано комплекти українознавчих книжок українцям Туркменістану та Хорватії. Відбулись XX Фестиваль української культури та XXIX Свято лемківської культури «Лемківська ватра» (Польща) [12, 61–62].

2012 р. було реалізовано проведення 10 культурно-мистецьких заходів, зокрема фестивалі української культури в Сербії, Польщі, Російській Федерації, культурно-мистецькі акції для дітей закордонного українства «До вас їде український Миколай» у Португалії й Іспанії, відзначення річниць незалежності України у Словацькій Республіці й у Товаристві української культури в Молдові, а також на проведення семінарів-практикумів та майстер-класів з українського народного хорового співу й української народної хореографії для керівників українських колективів Бразилії, Литви, України. Було організовано низку культурологічних і культурно-просвітницьких заходів українських громад за кордоном, зокрема – збори Української Всесвітньої Координаційної Ради, дні культури української діаспори, науково-практичні семінари та конференція з проблем і перспектив розвитку українських громад з питань збереження звичаїв і традицій українського народу в культурі закордонних українців.[13, 68–69].

2013 р., наприклад, здійснено мистецький проект – Міжнародний фестиваль дитячої творчості «Українські діти світу», присвячений 200-річчю від дня народження Т. Шевченка і культурно-мистецька акція для дітей закордонних українців «До вас їде український Миколай», аудиторією якої стали діти українських шкіл, їхні батьки й інші члени українських громад Словаччині, Австрії, Італії та Угорщині [14, 88–89].

Лейтмотивом культурного співробітництва 2014 р. стали урочистості та проведення мистецьких акцій із нагоди 200-річчя з дня народження Т. Шевченка.

Отже, в умовах глобалізації, коли Україна стала самостійним активним суб'єктом системи міжнародних відносин, перспективи культурної інтеграції України ґрунтуються на тісному культурному міждержавному співробітництві, активній участі у прийнятті рішень, орієнтованих на збереження культурної ідентичності, формуванні єдиного культурного простору. Важливим складником міжнародного культурного співробітництва є взаємодія із закордонним українством. Процес культуротворення в українській діаспорі став вагомою складником українського культурного простору. Його головною метою стала духовна консолідація українців усього світу в інтересах відродження, збереження і збагачення національно-культурних традицій свого народу. Це сприяло збереженню цілісності української культури, а в умовах незалежності – активізації державотворчого потенціалу, зміцненню позицій українських організацій у країнах поселення, а Української держави – у світовому співтоваристві.

Література

1. Про правовий статус закордонних українців: Закон України від 4.03.2004 р. № 1582-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
2. Національна концепція співпраці із закордонними українцями : Указ Президента України від 13.10.2006 р. № 875/2006 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
3. Положення про Національну комісію з питань закордонних українців : Постанова Кабінету Міністрів України від 10.08.2004 р. № 1024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
4. Державна програма співпраці із закордонними українцями на період до 2010 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.07.2006 р. № 1034 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Про утворення Міжвідомчої координаційної ради з питань забезпечення розвитку зв'язків із закордонними українцями : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.06.2008 р. № 564 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
6. Про затвердження Державної програми співпраці із закордонними українцями на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 18.07.2012 р. № 682 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
7. Антонюк О. В. Діаспора / О. В. Антонюк // Культурологічний словник / за ред. В. І. Рожка, О. В. Антонюка. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2011. – С. 117–119.
8. Василенко А. М. Українська діаспора в державі Канада : історико-правовий аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.01 / А. М. Василенко ; Міжн. гуманіт. ун-т. – Одеса. 2011. – 20 с.
9. Всесвітні форуми українців [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://leleky.org/vsesvitni-forumi-ukrayintsiv.html>
10. Городецький О. Х Світовий Конгрес Українців. Післямова [Електронний ресурс] / Олександр Городецький. – Режим доступу : <http://www.pravda.com.ua/columns/2013/09/3/6997106/>
11. Лагутов Ю. Е. Політико-управлінські засади взаємодії України з українською діаспорою в державах Європейського Союзу : дис. ... канд. наук з держ. управління : 25.00.01 / Ю. Е. Лагутов. – К., 2008. – 227 с.
12. Реалізація державної політики у галузі культури : Аналітичний звіт Міністерства культури України за 2011 рік / Міністерство культури України. – К., 2012. – 80 с.
13. Реалізація державної політики у галузі культури : Аналітичний звіт Міністерства культури України за 2012 рік / Міністерство культури України. – К., 2013. – 83 с.
14. Реалізація державної політики у галузі культури : Аналітичний звіт Міністерства культури України за 2013 рік / Міністерство культури України. – К., 2013. – 103 с.
15. Світовий Конгрес Українців (СКУ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrros.info/diaspora/detail.php?ID=363>
16. Українська Всесвітня Координаційна Рада (УВКР) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrros.info/diaspora/detail.php?ID=461>
17. Чернова К. О. Еволюція української діаспори як соціокультурної системи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра соціолог. наук : 22.00.04 / К. О. Чернова ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2008. – 48 с.
18. Чернова К. О. Українська діаспора як соціокультурна система: [моногр.] / К. О. Чернова ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К.: ДАККіМ, 2007. – 347 с.

References

1. Pro pravovy`j status zakordonny`h ukrayinciv: Zakon Ukrayiny` vid 4.03.2004 r. № 1582-IV [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
2. Nacional`na koncepciya spivpraci iz zakordonny`my` ukrayincyamy` : Ukaz Prezy`denta Ukrayiny` vid 13.10.2006 r. № 875/2006 [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.zakon1.rada.gov.ua>

3. Polozhennya pro Nacional`nu komisiyu z py`tan` zakordonny`h ukrayinciv : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 10.08.2004 r. № 1024 [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
4. Derzhavna programa spivpraci iz zakordonny`my` ukrayincyamy` na period do 2010 roku : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 26.07.2006 r. № 1034 [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Pro utvorennya Mizhvidomchoyi koordy`nacijnoyi rady` z py`tan` zabezpechennya rozvy`tku zvyazkiv iz zakordonny`my` ukrayincyamy` : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 25.06.2008 r. № 564 [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
6. Pro zatverdzhennya Derzhavnoyi programy` spivpraci iz zakordonny`my` ukrayincyamy` na period do 2015 roku : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny` vid 18.07.2012 r. № 682 [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
7. Antonyuk O. V. Diaspora / O. V. Antonyuk // Kul`turologichny`j slovny`k / za red. V. I. Rozhka, O. V. Antonyuka. – K. : NMAU im. P. I. Chajkovs`kogo, 2011. – S. 117–119.
8. Vasy`lenko A. M. Ukrayins`ka diaspora v derzhavi Kanada : istory`ko-pravovy`j aspekt : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. yury`d. nauk : 12.00.01 / A. M. Vasy`lenko ; Mizhn. gumanit. un-t. – Odesa. 2011. – 20 s.
9. Vsesvitni forumy` ukrayinciv [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://leleky.org/vsesvitni-forumi-ukrayintsiv.html>
10. Gorodecz`ky`j O. H Svitovy`j Kongres Ukrayinciv. Pislyamova [Elektronny`j resurs] / Oles` Gorodecz`ky`j. – Rezhy`m dostupu : <http://www.pravda.com.ua/columns/2013/09/3/6997106/>
11. Lagutov Yu. E. Polity`ko-upravlins`ki zasady` vzayemodiyi Ukrayiny` z ukrayins`koyu diasporoyu v derzhavax Yevropejs`kogo Soyuzu : dy`s. ... kand. nauk z derzh. upravlinnya : 25.00.01 / Yu. E. Lagutov. – K., 2008. – 227 s.
12. Realizaciya derzhavnoyi polity`ky` u galuzi kul`tury` : Anality`chny`j zvit Ministerstva kul`tury` Ukrayiny` za 2011 rik / Ministerstvo kul`tury` Ukrayiny`. – K., 2012. – 80 s.
13. Realizaciya derzhavnoyi polity`ky` u galuzi kul`tury` : Anality`chny`j zvit Ministerstva kul`tury` Ukrayiny` za 2012 rik / Ministerstvo kul`tury` Ukrayiny`. – K., 2013. – 83 s.
14. Realizaciya derzhavnoyi polity`ky` u galuzi kul`tury` : Anality`chny`j zvit Ministerstva kul`tury` Ukrayiny` za 2013 rik / Ministerstvo kul`tury` Ukrayiny`. – K., 2013. – 103 s.
15. Svitovy`j Kongres Ukrayinciv (SKU) [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.ukrros.info/diaspora/detail.php?ID=363>
16. Ukrayins`ka Vsesvitnya Koordy`nacijna Rada (UVKR) [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.ukrros.info/diaspora/detail.php?ID=461>
17. Chernova K. O. Evolyuciya ukrayins`koyi diaspory` yak sociokul`turnoyi sy`stemy` : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya d-ra sociolog. nauk : 22.00.04 / K. O. Chernova ; Ky`yiv. nacz. un-t im. T. Shevchenka. – K., 2008. – 48 s.
18. Chernova K. O. Ukrayins`ka diaspora yak sociokul`turna sy`stema: [monogr.] / K. O. Chernova ; Ky`yiv. nacz. un-t im. T. Shevchenka. – K.: DAKKiM, 2007. – 347 s.